

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **K.**, so sídlom v **K.**, zastúpenej Advokátskou kanceláriou **M.**, so sídlom v **B.**, proti žalovanej **Slovenskej republike, Ú.**, so sídlom v **B.**, **o náhradu škody a nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 19 C 71/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 23. júna 2014 sp. zn. 6 Co 199/2014, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 23. júna 2014 sp. zn. 6 Co 199/2014 vo výroku, ktorým krajský súd potvrdil zamietajúcu časť rozsudku okresného súdu vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy a vo výroku, v ktorom zrušil rozsudok okresného súdu vo vyhovujúcej a zamietajúcej časti vo vzťahu k náhrade škody za vynaložené trovy právneho zastúpenia a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

V prevyšujúcej časti dovolanie **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 31. januára 2014 č.k. 19 C 71/2012-409 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyňi 24 496,27 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % p. a. od 7. augusta 2012 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol. Vyslovil, že o trovách konania rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobkyňa si v tomto súdnom konaní ako súčasť nároku na náhradu škody, ktorá jej vznikla v dôsledku vydania nezákonných rozhodnutí žalovanej, uplatnila trovy právneho zastúpenia, ktoré jej vznikli v predmetných správnych konaniach. Súd prvého stupňa mal za to, že si žalobkyňa uplatňuje škodu vo forme náhrady za úkon právnej pomoci - prevzatie a príprava veci na základe plnomocenstva z 13. novembra 2007 viacnásobne, keď si ich už uplatnila v konaní pred správnym súdom podľa piatej časti O.s.p.,

pričom tento úkon bol v oboch prípadoch súčasťou priznaných trov právneho zastúpenia. Vzhľadom k tomu súd prvého stupňa v časti uplatnenej škody vo výške 571,86 € a 77,28 € predstavujúcej vyčíslenú hodnotu úkonu právnej služby - prevzatie a príprava za obe správne konania neuznal a v tejto časti žalobu na náhradu škody zamietol. V časti uplatnených nárokov za správne konanie 406 SK 1 /6000/06 /2007 súd prvého stupňa vychádzal z obsahu zmluvy o poskytnutí právnej pomoci, kde hodnota jedného úkonu bola dojednaná na sumu 10 000 SK (331,93 €). Za ďalších 9 v návrhu označených úkonov právnej pomoci v správnom konaní 406 SK 1/6000/06/2007 táto suma predstavuje čiastku 2 987,45 €. Pri určení výšky škody spočívajúcej v trovách právneho zastúpenia v správnom konaní 406 SK 2 /6000/06 /2007 súd vychádzal zo sumy vyčíslenej v žalobnom návrhu vo výške 77,67 € za 1 úkon právnej služby. Za 3 úkony táto suma predstavuje čiastku 233,01 €. Úkony právnej služby označené v žalobe považoval za súladné s vyhláškou číslo 655/2004 Z.z. Z obsahu pripojeného administratívneho spisu tiež vyplynulo, že právny zástupca tieto úkony naozaj vykonal a zúčastnil sa ich. Súd prvého stupňa ustálil výšku škody spočívajúcu v účelnom vynaložení trov konania, ktoré mu vznikli v správnych konaniach vedených žalovanou, na sumu 3 220,46 €. Pokiaľ ide o škodu vo forme ušlého zisku vo výške 20 878,17 € súd prvého stupňa aj tento nárok považoval za dôvodný, keďže žalobkyni bolo v dôsledku vydania nezákonného rozhodnutia znemožnené disponovať s peňažnými prostriedkami vo výške 2 152 613 SK (suma uloženej pokuty v správnom konaní 406 SK 1 /6000/06/2007) podľa svojich aktuálnych podnikateľských potrieb a plánov v dobe od 8. decembra 2008 do 14. júla 2011 t. j. 948 kalendárnych dní. V tomto období žalovaná na základe ňou vydaného rozhodnutia, ktoré bolo neskôr zrušené pre nezákonnosť, zadržovala finančné prostriedky vo vlastníctve žalobkyne v uvedenej výške. Stratu vyvolanú tým, že bola žalobkyňa nútená zaplatiť pokutu na základe rozhodnutia neskôr zrušeného pre nezákonnosť a prišla tak o výnos s týmito prostriedkami spojený, možno považovať za ušlý zisk, ktorý je žalovaná povinná jej uhradiť. Pokiaľ ide o výšku ušlého zisku, súd prvého stupňa sa stotožnil s metodikou jeho určenia v zmysle znaleckého posudku predloženeho žalobkyňou, na úrovni 11,25 % vychádzajúc z výšky úrokov z omeškania v zmysle § 3 nariadenia vlády číslo 87/1995 Z.z. V súvislosti s uplatnením nároku na náhradu škody vznikol žalobkyni aj nárok na náhradu nákladov za vypracovaný znalecký posudok v zmysle vyúčtovania vypracovaného súdnym znalcom Ing. J. vo výške 397,64 €, ktorú výšku súd považoval za obvyklú výšku odmeny za vypracovanie znaleckého posudku takéhoto charakteru. Súd prvého stupňa tak priznal žalobkyni majetkovú škodu v celkovej výške 24 496,27 €, pozostávajúcu zo sumy 3 220,46 € - uhradené trovy právneho zastúpenia v

správnych konaniach, zo sumy 397,64 € - náklady za vypracovaný znalecký posudok, zo sumy 20 878,17 € - ušlý zisk. V časti uplatnenej nemajetkovej ujmy žalobu zamietol, keďže nemal preukázanú jej existenciu. Odôvodnenie jej vzniku v príčinnej súvislosti s odňatím euro dotácie respektíve nenávratného finančného príspevku rozhodnutím ministerstva životného prostredia je nenáležité a bez právnej relevancie. Nemajetková ujma predstavuje zásah do inej ako majetkovej sféry poškodeného a teda nie je spojená so znížením majetkového stavu. Spočíva predovšetkým v poškodení dobrého mena právnickej osoby alebo v neistote pri rozhodovaní alebo v zásahoch do riadenia spoločnosti. Nemajetkovú ujmu takéhoto charakteru však žalobkyňa v konaní nepreukázala. Priznané príslušenstvo (úroky z omeškania) súd odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 nariadenia vlády číslo 87/1995 Z.z. O trovách rozhodol podľa § 151 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne a žalovanej rozsudkom z 23. júna 2014 sp. zn. 6 Co 199/2014 rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou bola žaloba týkajúca sa náhrady nemajetkovej ujmy zamietnutá potvrdil. V časti, ktorou súd prvého stupňa uložil žalovanej zaplatiť žalobkyni 24 496,27 € s príslušenstvom a v časti, ktorou zamietol žalobu, napadnutý rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd sa stotožnil s názorom žalovanej, že základom pre výpočet výšky trov právneho zastúpenia v oboch správnych konaniach mala byť 1/13 výpočtového základu (§ 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z.z. účinnnej v čase vykonania úkonu právnej pomoci). Predmetom správnych konaní bolo posudzovanie porušenia zákona o verejnom obstarávaní, za ktoré síce bolo možné uložiť pokutu, avšak počas vykonávania úkonov právnej služby nebolo zrejmé, či bude alebo nebude pokuta uložená, a ak áno, v akej výške. Nebolo teda možné postupovať podľa § 10 ods. 2 vyhlášky číslo 655/2004 Z.z., keďže pri začatí poskytovania právnej služby nebolo možné určiť výšku peňažného plnenia (pokuty), ktorej sa právna služba týkala. Vzhľadom na to, mal súd prvého stupňa pri výpočte trov právneho zastúpenia v správnych konaniach (resp. pri určovaní výšky škody) vychádzať z toho, že hodnotu veci nebolo možné vyjadriť v peniazoch a preto mal základnú sadzbu tarifnej odmeny za 1 úkon právnej služby určiť vo výške 1/13 výpočtového základu (iba takéto vyčíslenie zodpovedá vyhláške č. 655/2004 Z.z.). Uviedol, že súd prvého stupňa mal takto postupovať napriek tomu, že medzi účastníkmi bola uzavretá zmluva o poskytnutí právnych služieb, z obsahu ktorej vyplývalo právo advokáta na odmenu vo výške 10 000 SK za 1 úkon právnej pomoci bez ohľadu na hodnotu sporu (tzv. tarifná odmena dohodnutá inak ako základnou sadzbou tarifnej

odmeny (§ 2 ods. 1 písm. d/ vyhlášky). Účelom náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci je odškodniť poškodeného aj na trovách, ktoré vynaložil v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie, avšak toto odškodnenie možno priznať len za trovy právneho zastúpenia v takej výške, ktorá zodpovedá výpočtu, ktorý je v súlade s vyhláškou číslo 655/2004 Z.z. (§ 18 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z.). Ďalej odvolací súd uviedol, že na druhej strane je dôvodné odvolanie žalobkyne v tom, že jej mal súd prvého stupňa priznať náhradu škody vo výške vynaložených trov právneho zastúpenia aj za úkon právnej pomoci „príprava a prevzatie vecí“, a to za obe správne konania. V tomto smere treba vychádzať z toho, že konanie pred správnym súdom podľa piatej časti O.s.p. je samostatným súdnym konaním, v ktorom sa rozhoduje o trovách konania podľa § 250k O.s.p. v spojení s § 142 O.s.p., avšak sa rozhoduje len o tých trovách, ktoré vznikli v tomto súdnom konaní. V konaní pred súdom podľa piatej časti O.s.p. sa neriešia tie trovy, ktoré vznikli účastníkovi v samotnom správnom konaní. Vyjadril názor, že žalobkyni prináleží náhrada škody zahŕňajúca vynaložené náklady na trovy právneho zastúpenia v správnych konaniach, a to aj za úkony právnej služby – príprava a prevzatie zastúpenia, a to za každé správne konanie samostatne. Odvolací súd ďalej poznamenal, že rozsudok súdu prvého stupňa nie je správny ani v časti priznanej náhrady škody vo forme ušlého zisku vo výške 20 878,17 €. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že súd vzal do úvahy závery znaleckého posudku predloženého žalobkyňou. Z neho vyplýva, že výška ušlého zisku zodpovedá miere zhodnotenia peňažnej sumy (sumy 2 152 613 SK – predstavujúcej výšku zaplatenej pokuty) za obdobie od 8. decembra 2008 do 14. júla 2011, pričom táto miera zhodnotenia predstavuje výšku úrokov z omeškania v zmysle § 3 vládneho nariadenia 87/1995 Z.z. Podľa odvolacieho súdu tento záver nemožno považovať za správny, keďže mieru zhodnotenia peňažných prostriedkov nemožno odvodzovať od výšky sankčného úroku z omeškania. Odvolací súd uzavrel, že žalobkyni mohol vzniknúť nárok na náhradu škody vo forme ušlého zisku, avšak závery súdu prvého stupňa sú v tomto smere predčasné. Závery o dôvodnosti nároku na náhradu škody vo forme ušlého zisku môžu vyplývať len z konkrétnych skutkových okolností prípadu, ktoré však neboli predmetom dokazovania pred súdom prvého stupňa. Vzhľadom na vyššie uvedené, odvolací súd nepovažoval za dôvodný ani nárok na náhradu škody predstavujúci vynaložené náklady na vypracovanie znaleckého posudku vo výške 397,64 €. Predmetný znalecký posudok nie je dôkazom, ktorý preukazuje výšku ušlého zisku, keďže nevychádza zo žiadnych konkrétnych okolností prípadu, výšku ušlého zisku neodvodzuje od konkrétneho správania sa (zámeru) žalobkyne, a len stroho konštatuje jeho viazanosť na sankčný úrok z omeškania. Napokon odvolací súd

uviedol, že za vecne správny treba považovať výrok napadnutého rozsudku len v jeho zamietajúcej časti týkajúcej sa nemajetkovej ujmy. Tu sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil so závermi súdu prvého stupňa o nedôvodnosti tohto nároku. Predovšetkým nárok žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy nemôže byť nárokom v zmysle § 17 ods. 2, 3 zák. č. 514/2003 Z.Z., pretože takýto nárok môže vzniknúť iba fyzickej osobe. V tejto časti preto zrejme ide o nárok na ochranu pred neoprávneným zásahom do dobrej povesti právnickej osoby v zmysle § 19b ods. 3 Obč. zák. Odvolací súd je rovnako toho názoru, že v konaní nebolo preukázané, že by nezákonnými rozhodnutiami žalovanej došlo k neoprávnenému zásahu do dobrej povesti žalobkyne. V závere odvolací súd konštatoval, že žalobkyňa ani v odvolaní neuviedla nové skutočnosti, ktoré by spochybnili správnosť záverov súdu prvého stupňa, ktorý nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zamietol.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, v ktorom navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil v celom rozsahu. Dovolanie do potvrdzujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu odôvodnila tým, že odvolací súd jej neumožnil zaujať právny záver k aplikovateľnosti ustanovenia § 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka na zistený skutkový stav. Uviedla, že odvolací súd mal postupovať podľa § 213 ods. 2 O.s.p., t.j. oboznámiť účastníkov konania s tým, že má v úmysle vychádzať z iného právneho názoru než na akom bol založený rozsudok súdu prvého stupňa. Vyjadrila presvedčenie, že takýmto postupom odvolací súd zaťažil svoje konanie vadou zmätočnosti podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolanie do zrušujúcej časti, ohľadom nároku na náhradu škody za vynaložené trovy právneho zastúpenia, odôvodnila tým, že aj v tejto časti je konanie odvolacieho súdu zaťažené vadou zmätočnosti, práve vydaním prekvapivého rozhodnutia. Uviedla, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na aplikácii ustanovenia § 18 ods. 1 Vyhlášky č. 655/200 Z.z., a to bez toho, aby žalobkyni umožnil zaujať právny názor k aplikácii takejto právnej normy. Tvrdila, že ak by si odvolací súd splnil svoju povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p., tak by napríklad žalobkyňa mohla v konaní pred odvolacím súdom argumentovať, že ustanovenie § 18 ods. 1 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. mieri na prípady priznania náhrady trov konania, a teda sa jedná o procesný, a nie hmotnoprávny inštitút. Pokiaľ ide o dovolanie do zrušujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu, ohľadom nároku na náhradu škody za vynaložené náklady na ušlý zisk a znalečné, žalovaná v tejto časti namieta nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Uviedla, že v konaní bolo znaleckým posudkom preukázané, aká konkrétna škoda vznikla žalobkyni, pričom výšku tejto škody nespochybnila ani žalovaná, ani odvolací súd.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že má za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne a nie sú dané dôvody dovolania, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť. Z uvedeného dôvodu navrhla, aby dovolací súd v zmysle § 243b ods. 1 O.s.p. dovolanie zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné čiastočne zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom, ktorým 1. potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou bola žaloba, týkajúca sa náhrady nemajetkovej ujmy zamietnutá; 2. zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti a/ ktorou súd prvého stupňa žalovanú zaviazal na náhradu škody za vynaložené trovy právneho zastúpenia vo výške 3 220,46 €, b/ ktorou súd prvého stupňa žalovanú zaviazal na náhradu škody (nákladov) za vypracovaný znalecký posudok vo výške 397,64 €, c/ ktorou súd prvého stupňa žalovanú zaviazal na náhradu ušlého zisku vo výške 20 878,17 €, d/ ktorou súd prvého stupňa vo zvyšku žalobu zamietol (súčet súm v bodoch a + b + c je 24 496,27 €).

Dovolací súd sa v prvom rade zaoberal dovolaním žalobkyne smerujúcim proti potvrdzujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Podľa § 238 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti časti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, pričom prípustnosť dovolania nevyslovil a nešlo ani o prípad, že by sa odvolací súd v tejto veci odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu, pretože vo veci ešte nerozhodoval a nejde ani o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Keďže dovolaním napadnutú časť rozsudku odvolacieho súdu nemožno podriaďiť pod žiadny dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 238 O.s.p., je zrejmé, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v predmetnej veci a predmetnej časti podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť na prípadnú procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), sa Najvyšší súd Slovenskej republiky neobmedzil iba na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti časti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie v uvedenej časti nie je prípustné aj podľa § 237 ods. 1 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku či uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia účastníkovi možnosti konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolaateľka v dovolaní voči potvrdzujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu namieta, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (vydaním tzv. prekvapivého rozhodnutia).

O vadu konania v zmysle ods. 1 § 237 písm. f/ O.s.p. ide vtedy, keď sa účastníkovi odníme možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok.

S účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zákon č. 384/2008 Z.z.) v § 213 ods. 2 ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Úmyslom zákonodarcu, ako to vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z.z. bolo týmto ustanovením v praxi zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Uvádza sa v nej, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k novej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu tzv. manuálnej povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa návrh žalobkyne v časti uplatnenej nemajetkovej ujmy zamietol, pričom konštatoval, že žalobkyňa v konaní neprodukovala také dôkazy, ktoré by priznanie takejto ujmy odôvodňovali. Zaujal názor, že odôvodnenie vzniku nemajetkovej ujmy v príčinnej súvislosti s odňatím eurodotácie, resp. nenávratného finančného príspevku rozhodnutím Ministerstva životného prostredia je nenáležité a bez právnej relevancie k takejto nemajetkovej ujme vo vzťahu k ustanoveniu § 17 ods. 2 zákona

č. 513/2004 Z.z. Odvolací súd prejednal odvolanie žalobkyne bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. Nárok žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy následne posúdil aj podľa ustanovenia § 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka, pričom uviedol, že nárok žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy nemôže byť nárokom v zmysle § 17 ods. 2, 3 zákona č. 513/2003 Z.z., pretože takýto nárok môže vzniknúť len fyzickej osobe. V tejto časti preto, podľa názoru odvolacieho súdu, zrejme ide o nárok na ochranu pred neoprávneným zásahom do dobrej povesti právnickej osoby v zmysle § 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka. Súd prvého stupňa na zistený skutkový stav aplikoval ustanovenie § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z.z. Oproti tomu odvolací súd aplikoval ustanovenie § 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka a tento nárok sám právne kvalifikoval ako nárok na náhradu primeraného zadosťučinenia z titulu neoprávneného zásahu do ochrany dobrej povesti právnickej osoby, lebo zastával názor, že aplikovať ustanovenie § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z.z. (pokiaľ sa jedná o právnickú osobu a náhradu nemajetkovej ujmy) nie je možné. Ak teda odvolací súd považoval ustanovenie § 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka za rozhodujúce pre rozhodnutie veci, mal v súlade s ustanovením § 213 ods. 2 O.s.p. vyzvať účastníkov, aby sa k jeho možnému použitiu vyjadrili. Zo spisu ale nevyplýva, že odvolací súd takto postupoval a účastníkom nevytvoril procesnú možnosť vyjadriť sa k aplikácii uvedeného ustanovenia Občianskeho zákonníka. Jeho procesný postup v dôsledku toho vykazuje vady konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcej časti podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie.

Ďalej sa dovolací súd venoval dovolacím námietkam žalobkyne smerujúcim proti zrušujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu.

Aj keď odvolací súd rozhodol rozsudkom, jeho zrušujúci výrok má povahu uznesenia (§ 223 O.s.p.).

Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu vydanom v tejto procesnej forme je upravená v ustanovení § 239 O. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti uzneseniu, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. a/, písm. b/ O. s. p.). Dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky.

Keďže dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno podriaďiť pod žiaden dôvod prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 239 O.s.p., dovolanie podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolateľka existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Tak ako bolo uvedené vyššie, odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v časti a/ ktorou súd prvého stupňa žalovanú zaviazal na náhradu škody za vynaložené trovy

právneho zastúpenia vo výške 3 220,46 €, b/ ktorou súd prvého stupňa žalovanú zaviazal na náhradu škody (nákladov) za vypracovaný znalecký posudok vo výške 397,64 €, c/ ktorou súd prvého stupňa žalovanú zaviazal na náhradu ušlého zisku vo výške 20 878,17 €, d/ ktorou súd prvého stupňa žalobu zamietol.

Pokiaľ ide o dovolanie voči rozhodnutiu o náhrade škody za vynaložené trovy právneho zastúpenia, žalobkyňa aj v tejto časti namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., vydaním tzv. prekvapivého rozhodnutia.

Vady konania vymedzené v hore citovaných častiach ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces; toto právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa návrhu žalobkyne v časti upatneného nároku na náhradu škody za vynaložené trovy právneho zastúpenia čiastočne vyhovel, pričom postupoval v zmysle ustanovenia § 18 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2012. Uviedol, že v predmetnom ustanovení zákon len všeobecne odkazuje na osobitný právny predpis, ktorým je vyhláška č. 655/2004 Z.z. Odvolací súd nárok žalobkyne na náhradu škody za vynaložené trovy právneho zastúpenia následne posúdil aj podľa ustanovenia § 18 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z., pričom uviedol, že ak ustanovenie § 18 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. odkazuje pri určení výšky škody na výšku trov právneho zastúpenia ustanovenú osobitným predpisom, ktorým je vyhláška č. 655/2004 Z.z., tak pri rozhodovaní o náhrade škody predstavujúcej vynaložené trovy právneho zastúpenia treba rešpektovať celú právnu normu (vyhlášku č. 655/2004 Z.z.), t.j. aj jej ustanovenie § 18 ods. 1, v zmysle ktorého právny zástupca žalobkyne bol povinný túto upozorniť pri rokovaní o zmluvnej odmene, že v konaní pred súdom jej môže byť priznaná iba náhrada trov podľa ustanovení vyhlášky č. 655/2004 Z.z. Ak teda odvolací súd považoval ustanovenie § 18 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. za rozhodujúce pre rozhodnutie veci, mal v súlade s ustanovením § 213 ods. 2 O.s.p. vyzvať účastníkov, aby sa k jeho možnému použitiu vyjadrili. Zo spisu ale nevyplýva, že odvolací súd takto postupoval a žalobkyňi (účastníkom) nevytvoril procesnú možnosť vyjadriť sa k aplikácii

uvedených ustanovení Občianskeho zákonníka. Jeho procesný postup v dôsledku toho vykazuje vady konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Dovolací súd sa ďalej zaoberal dovolaním smerujúcim voči výroku odvolacieho súdu, ktorým zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v časti, v ktorej ten žalobu zamietol, pričom dospel k záveru, že aj v tejto časti trpí rozsudok odvolacieho súdu vadou zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústavy), každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd), ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03).

Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu

nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) tiež vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.“

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30).

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len dohovor), porovnaj napr. sp. zn. III. ÚS 156/06, sp. zn. III. ÚS 331/04, sp. zn. II. ÚS 174/04. Z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Občiansky súdny poriadok zakotvuje v § 157 ods. 2 požiadavku preskúmateľnosti rozhodnutia. V zmysle tohto zákonného ustanovenia súd v odôvodnení rozsudku (uznesenia) uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Odôvodnenie rozsudku (uznesenia) musí byť presvedčivé.

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia. Žalobkyňa sa v súdnej veci voči žalovanej okrem iného domáha nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 20 000 € a nároku na náhradu škody za vynaložené trovy právneho zastúpenia vo výške 7 176,78 €. Súd prvého stupňa rozsudkom zamietol nárok žalobkyne na nemajetkovú ujmu celkom a nárok žalobkyne na náhradu škody za vynaložené trovy právneho zastúpenia zamietol v časti predstavujúcej sumu 3 956,32 € (žalovaných 7 176,78 € - priznaných 3 220,46 €). Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy potvrdil a následne zrušil v časti, v ktorej bola žaloba zamietnutá. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa aj v časti, v ktorej bol zamietnutý nárok žalobkyne na náhradu škody za vynaložené trovy právneho zastúpenia predstavujúce sumu 3 956,32 €. Odvolací súd sa ale v odôvodnení svojho rozhodnutia týmto nárokom [s výnimkou nároku na náhradu škody vo výške vynaložených trov právneho zastúpenia za úkon právnej pomoci „príprava a prevzatie vecí“ za dve správne konania v peňažnom vyjadrení 649,14 € (571,86 € za správne konanie č. 406/SK1/6000/06/2007 + 77,28 € za správne konanie č. 406/SK2/6000/06/2007)] nezaoberal. Odvolací sú teda úplne opomenul zaoberať sa dôvodmi zrušenia časti zamietajúceho výroku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa rozhodol o nároku na náhradu škody vo výške 3 307,18 € (zamietnutý nárok na náhradu škody za trovy vo výške 3 956,32 € - odôvodnené zrušenie zamietajúceho výroku v peňažnom vyjadrení 649,14 €). Za týchto okolností je rozsudok odvolacieho súdu v uvedenej časti predovšetkým nepresvedčivý, právne nedostatočne vyargumentovaný a nepreskúmateľný.

Nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, majúca za následok jeho nepresvedčivosť je vadou konania, ktorou sa, ako už bolo uvedené, účastníkovi odníma možnosť riadne konať pred súdom.

So zreteľom na zistené vady zmätočnosti v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. dovolací súd zrušujúcu časť rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa žalovanú zaviazal na náhradu škody za vynaložené trovy právneho zastúpenia vo výške 3 220,46 € a v časti, ktorou súd prvého stupňa žalobu ohľadom trov právneho zastúpenia zamietol, zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Napokon sa dovolací súd zaoberal dovolaním smerujúcim voči výroku odvolacieho súdu, ktorým zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v časti, v ktorej súd prvého stupňa žalovanú zaviazal na náhradu ušlého zisku vo výške 20 878,17 € a na náhradu škody (nákladov) za vypracovaný znalecký posudok vo výške 397,64 €. Aj v tejto časti žalobkyňa tvrdila, že zo strany odvolacieho súdu došlo k vade zmätočnosti spočívajúcej v nedostatočnom odôvodnení.

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v uvedenej časti zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení.

Odvolací súd jasne a dostatočne vysvetlil právne dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa v predmetnej časti zrušil. Uviedol, že súd prvého stupňa nesprávne postupoval, ak pri rozhodovaní o náhrade škody vo forme ušlého zisku vychádzal zo znaleckého posudku preloženého žalobkyňou. Odvolací súd nepovažoval závery predmetného posudku za správne, pretože mieru zhodnotenia peňažných prostriedkov nemožno odvodzovať od výšky sankčného úroku z omeškania. Ušlý zisk vo forme miery výnosu nemožno odvodzovať z úrokovej miery, ktorá sa uplatňuje pri omeškaní, respektíve je sankciou za omeškanie dlžníka. Vyslovil názor, že závery o dôvodnosti nároku na náhradu škody vo forme ušlého zisku môžu vyplývať len z konkrétnych skutkových okolností prípadu, ktoré však neboli predmetom dokazovania pred súdom prvého stupňa. Odvolací súd sa taktiež náležitým spôsobom venoval nedôvodnosti nároku na náhradu škody predstavujúcu vynaložené náklady na vypracovanie predmetného znaleckého posudku. V tejto súvislosti uviedol, že žalobkyňou predložený znalecký posudok nie je dôkazom, ktorý preukazuje výšku ušlého zisku, keďže nevychádza zo žiadnych konkrétnych okolností prípadu, výšku ušlého zisku neodvodzuje od konkrétneho správania sa žalobkyne, a len stroho konštatuje jeho viazanosť na sankčný úrok z omeškania. Rozhodnutie odvolacieho súdu v uvedenej časti preto nemožno považovať

za nedostatočne odôvodnené, resp. arbitrárne. Navyše ani žalobkyňa vo svojom dovolaní neuviedla žiadne konkrétne dôvody nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v predmetnej časti.

Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne voči výroku odvolacieho súdu, ktorým zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v časti, v ktorej súd prvého stupňa žalovanú zaviazal na náhradu ušlého zisku a na náhradu škody (nákladov) za vypracovaný znalecký posudok nevyplýva z § 239 ani z § 237 O.s.p. Dovolanie v tejto (prevyšujúcej) časti preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2015

JUDr. Viera P e t r í k o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová